

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveysvirasto
Terveys- ja päihdepalvelut
Psykiatria- ja päihdepalvelut
Lännen psykiatria- ja päihdekeskus
Päihdehuollon jälkikuntoutus

2.1.2018

SOSIAALINEN RAPORTOINTI PÄIHDEHUOLLON JÄLKIKUNTOUTUSYKSIKÖN TYÖSSÄ

[Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikkö](#) tuottaa päihdetoipumisen myöhäisvaiheisiin suunnattua päihdetyötä ja sosiaalista kuntoutusta yhteistyössä vertaisyhdistys Suojatie ry:n kanssa [Harjulassa](#). Yksikön tehtävänä on auttaa ja tukea aikuisia päihdekuntoutujia aktiivisen päihteiden käytön jäätyä taakse toipumiseen liittyvässä elämäntavan ja identiteetin muutostyössä sekä auttaa heitä löytämään ja saamaan palvelujärjestelmästä toipumisen vaiheensa mukaiset palvelut.

Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikköön voi hakeutua itse tai ohjattuna muista sosiaali- ja terveyspalveluista. Päihdekuntoutujia autetaan ja tuetaan konkreettisissa arjen perustaidoissa ja -asioissa yhdessä toimimalla, keskustelemalla ja harjoittelemalla erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Asumiseen, vuorokausirytmiin, ruokahuoltoon, kodin hoitoon, lasten hoitoon ja vanhemmuuteen liittyvät asiat sekä raha- ja velka-asioiden hoitaminen, asioiminen eri paikoissa, rikosasioiden selvittäminen, selviytyminen koulussa ja työssä kuuluvat kuntoutusprosessin aikana opeteltaviin ja tuettaviin itsenäisen elämän osa-alueisiin. Kontakti asiakkaiden kanssa kestää tarvittaessa pitkään, noin parista vuodesta liki kymmeneen vuoteen, mutta vaihtelee intensiteetiltään tilanteesta, tarpeesta tai selvitettävistä asioista riippuen. Työtä ohjaavat asiakkaiden tavoitteet, ja sitä toteutetaan liikkuen heidän arjessaan ja elämänpiirissään sekä läheis- ja viranomaisverkostoissa yhdessä vertaisavun kanssa. Yksikössä työskentelee neljä sosiaaliohjaajaa ja sairaanhoitaja.

Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikössä on toteutettu asiakasseurantaa vuodesta 2003 lähtien. Seurannassa kerätään asiakkaiden elämäntilannetietoja vuosittain koko asiakassuhteen keston ajan. Seurannassa ovat mukana yksikön varsinaiset suunnitelmallisen työn piirissä olevat asiakkaat, ei yksittäisillä neuvontakäynneillä tavatut.

Yksikön aineisto sosiaalista raporttia varten on otos koko seuranta-aineistosta. Se koostuu 461 asiakkaan perustiedoista vuosina 2003 – 2015 siinä tilanteessa, kun he ovat tulleet yksikön asiakkaiksi. Asiakkaista 62 % (285) on miehiä ja 38 % (176) naisia. He ovat asiakkaaksi tullessaan keskimäärin 33-vuotiaita. Asiakkaiden ikäjakauma vaihtelee 18 – 83 ikävuoden välillä. Perustiedot sisältävät tietoja asiakkaiden sosiaalisesta elämäntilanteesta, terveystilanteesta, päihteiden käytöstä ja päihdehoidoista asiakkuuden alkaessa. Yksikön työntekijät ovat osallistuneet asiakasseurannan aineiston tuottamiseen vuosittain keräämällä omien asiakkaidensa elämäntilannetiedot. Tiedot on koottu tilastomuotoon SPSS-ohjelmalla.

Päihdekuntoutujat tulevat autetuiksi pitkäkestoisella tuella. Päihdehuollon jälkikuntoutuksen kokemuksen ja seuranta-aineiston mukaan asiakkaiden asuminen kohenee yleensä nopeasti, kun taas kouluttautuminen ja työllistyminen kohenevat pitkäjänteisesti ja hitaasti. Muutokset säilyvät hyvin, mutta positiivistenkin muutosten ylläpitämisessä tarvitaan kokonaisvaltaista apua. Asiakkaiden luotsaaminen palvelu- ja tukiviidakossa pitkäkestoisten tavoitteiden suuntaan on tärkeää. Asiakkaat joutuvat olemaan moninaisten palvelujen piirissä pitkään ja asiakkaiden saama palvelu alkaa helposti määrittyä organisaatio- ja toimenpidekeskeisesti ilman jatkuvuutta.

Päihdehuollon jälkikuntoutuksen sektori- ja hallintorajat ylittävässä päihdetyössä on kertynyt kokemustietoa palvelujärjestelmän aukkokohtista, joissa asiakkaat usein jäävät palveluitta tai joissa on ristiriitaisuutta ja katkonaisuutta suhteessa asiakkaan tavoitteisiin. Yksittäisissä asiakastilanteissa näistä ilmiöistä on viestitetty linjajohdon kautta, mutta systemaattiseen raportointiin ei ole ollut kanavia eikä välineitä. Tässä raportissa esille nostetaan ilmiöt, jotka liittyvät päihdekuntoutujien ammatilliseen taustaan ja siihen kytkeytyviin pulmiin, lapsiperheasiakkaiden ongelmiin sekä asiakkaiden velkaantuneisuuteen ja taloudellisiin ongelmiin. Punaisena lankana ja taustalla huomioitavana asiana kulkee asiakkaiden vakavan päihderiippuvuuden varhainen kehittyminen, siitä toipuminen ja sen hoitaminen.

1. Päihderiippuvuus ja ammatillinen tausta

Päihdehuollon jälkikuntoutuksen asiakkaiden päihderiippuvuus ja siihen liittyvät oheisongelmat sekä sosiaalisen tilanteen vaikeudet ovat kehittyneet monimutkaiseksi vyyhdeksi vuosien, jopa vuosikymmenien kuluessa. Yksikön asiakkaiden säännöllinen päihteiden käyttö on alkanut keskimäärin 14-vuotiaana eli peruskoulun yläastevaiheessa, päihdekokeilut jo tätäkin aiemmin. Osalla päihteiden käyttö on alkanut jo lapsuudessa (7 – 12-vuotiaana), mikä viittaa vahvasti heidän lapsuuden perhe- ja kotiolojensa epävakauteen.

Päihdehuollon jälkikuntoutuksen asiakkaiden koulutustaustana on yleisimmin peruskoulu. Peruskoulun päästötodistus puuttui 6 %:lta asiakkaista. Peruskoulutuksen jälkeisiä opintoja ei ole lainkaan 43 %:lla asiakkaista. Eri koulutusasteilla tapahtuneet opintojen keskeytykset ovat tavallisia, noin kolmannes asiakkaista oli aineiston mukaan keskeyttänyt jonkin aloittamansa koulutuksen. Noin puolet asiakkaista tunnistaa heillä olleen peruskouluaikana paljon mm. keskittymisvaikeuksia, oppimisen ongelmia, häiriökäyttäytymistä, mutta niitä ei ole tunnistettu tai niihin ei ole puututtu tai niihin ole saatu apua. Työntekijän arvioima tai todettu tarkkaavaisuuden häiriö on noin kolmanneksella yksikön asiakkaista.

Päihdehuollon jälkikuntoutuksen asiakkaiden työelämäkokemus on vaihtelevaa. Noin viidenneksellä asiakkaista ei ole työkokemusta lainkaan tai sitä on yhteensä alle vuosi. Kolmanneksella asiakkaista yhteenlaskettua työhistoriaa on kertynyt yli 6 vuotta ja 18 %:lla yli 10 vuotta. Monen asiakkaan työhistoria koostuu lyhyistä työssäolokausista,

jotka ovat päättyneet yhtäkkiesti. Yksikön asiakkaana on kuitenkin myös pitkän työkokemuksen omaavia ammattiosajia, jotka ovat pystyneet sinnittelemään työelämässä yllättävän pitkään vakavasta päihdeongelmasta huolimatta.

Yksikön asiakkaat ovat asiakkaaksi tullessaan olleet pitkäjaksoisesti työelämän ulkopuolella. Yli puolella heistä viimeisimmästä työssäolosta on kulunut aikaa yli kaksi vuotta, neljänneksellä jopa yli viisi vuotta. Parhaillaan työssä oli aineiston mukaan 7 % ja opiskelemassa 5 %. Neljännes asiakkaista on työttömiä työnhakijoita ja suurin osa, noin kolmannes, kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolella.

Asiakkaat ovat lopettaneet riippuvuuteen johtaneen päihteiden käyttönsä keskimäärin noin vuosi ennen asiakkaaksi tuloaan Päihdehuollon jälkikuntoutukseen, keskimäärin noin 31-vuoden ikäisinä. Päihteiden riippuvuusikäyttöä heillä on ollut keskimäärin noin 15 vuotta sitä ennen. Pääpäihteenä noin 50 %:lla asiakkaista on ollut amfetamiini tai amfetamiinin kaltaiset piristeet, neljänneksellä opioidit ja viidenneksellä alkoholi. Tyypillisesti asiakkaat ovat käyttäneet useita eri päihteitä. Kannabis, rauhoittavat ja unilääkkeet sekä alkoholi ovat yleisimmät oheispäihteinä mainitut (päihteet).

Yksikön asiakkailla on taustassaan päihteisiin liittyviä hoitokertoja katkaisuhoidossa keskimäärin 2-3 kertaa ja kuntoutuslaitoksessa tai kuntouttavissa asumispalveluissa keskimäärin 1-2 kertaa. Asiakkuuden alkaessa kolmannes asiakkaista oli parhaillaan yhteisöllisessä laitospaikkaisessa kuntoutuksessa ja viidennes polikliinisen päihdehoidon piirissä. Opiatikorvaushoidossa oli 10 % asiakkaista.

Aineiston mukaan vajaa viidennes asiakkaista ei ollut asiakkaaksi tullessaan minkään päihdehoidon piirissä, mutta sen sijaan 70 % asiakkaista oli vertaistuen piirissä, pääasiassa oma-apuryhmien toipumisohjelmissa (mm. AA- ja NA-ryhmät). Ne asiakkaat, jotka ovat luoneet vertaistuen kontaktin päihdehoidon aikana, jatkavat sitä todennäköisemmin myös hoidon päätyttyä. Vertaistuen ja oma-apuryhmien merkitys on erityisen suuri toipumisen jatkumisen kannalta. Vertaistuki kannattelee myös siinä vaiheessa, kun ”virallinen” hoito päättyy tai ei ole käytettävissä. Pääkaupunkiseudulla oma-apuryhmien tarjontaa on paljon.

Päihteettömyyden saavuttaminen ja ylläpitäminen ovat pohja toipumiselle ja siihen liittyvälle elämäntavan muutokselle. Elämäntavan ja identiteetin muutostyöhön tarvitaan paljon tukea ja apua, joka nykyisessä palvelujärjestelmässä on eriytynyt eri hallintokunnissa toteutuvaksi ja eri asiantuntijoiden toteuttamaksi. Asiakkaat tarvitsevat kokonaisvaltaista kuntoutuksen koordinoitua ja kuntoutusluotsausta sekä käytännönläheistä avustamista ja valmennusta palvelujen saamisessa ja käyttämisessä.

Päihdehakuisuutta ja riippuvuuskehitystä selittää osalla asiakkaista erilaiset neuropsykiatriset vaikeudet (esim. ADHD, ADD), joita ei ole tunnistettu eikä hoidettu ennen kuin päihteiden käyttö on alkanut. Näitä kehityksellisiä häiriöitä pitäisi tunnistaa varhaisemmin ja huomioida se, että ne saattavat altistaa päihdeongelmille. (Tästäkin näkökulmasta katsottuna lapsiperheiden avun tarpeen suhteen tulisi olla hyvin hereillä.) Onnistuneen päihdekuntoutuksen avulla asiakkaat onnistuvat pääsemään irti päihteistä,

mutta neuropsykiatriset vaikeudet eivät korjaannu itsestään. Osalla Päihdehuollon jälkikuntoutuksen asiakkaista on ilmeisiä vaikeuksia kognitiivisissa toiminnoissa selviytymisessä, tarkkaavaisuudessa ja oppimisessa. Näitä asioita pystytään tunnistamaan silloin, kun asiakkaat tunnetaan hyvin ja heidän kuntoutumistaan voidaan seurata pitkäjänteisesti. Lyhytkestoissa ja yksittäisissä kontakteissa ja palveluissa ne eivät yleensä tule esille. Yksikön työstä saadun kokemuksen mukaan asiakkaiden pitäisi päästä helpommin ja matalammalla kynnyksellä neuropsykiatrisiin tutkimuksiin ja tuen piiriin. Neuropsykologinen kuntoutus ja valmennus, erityisammattioppilaitosten tarjoamat koulutusvaihtoehdot ja räätälöity tuki ammatillisessa kuntoutuksessa sekä pienet opetusryhmät ovat avuksi monelle. Erilaisten oppijoiden liiton ja Helsingin erilaisten oppijoiden tuottamaa tietoa ja palvelua voitaisiin myös hyödyntää enemmän tämän asiakasryhmän kanssa.

Päihderiippuvuuden kehittyminen johtaa helposti koulutuksesta ja työelämästä syrjään jäämiseen. Koulutuksesta ja työstä etääntyminen on merkittävä ongelma varsinkin, kun asiakaskunta on keskimäärin parhaassa työiässä. Työelämä ja sen vaatimukset muuttuvat koko ajan eikä työn saaminen ei ole helppoa, vaikka työrajoitteita ei olisikaan. Asiakkaiden työelämävalmiudet ovat hyvin vaihtelevia. Ne riippuvat mm. siitä, miten varhain päihderiippuvuuteen johtanut syrjäytymiskehitys on alkanut, miten koulun käynti ja opiskelu on onnistunut ja miten on kyennyt olemaan työelämässä. Tämän päivän työelämässä vaaditaan asiaosaamisen lisäksi hyviä sosiaalisia taitoja, joustavuutta, digitaalisia taitoja ja ylipäätään hyvää ”pelisilmää”, ts. ominaisuuksia ja taitoja, joissa päihdekuntoutujat tarvitsevat opettelua ja treenausta poikkeuksellisen elämänsä seurauksena.

Päihderiippuvuus ja sen kehittyminen samoin kuin kuntoutuminen ja toipumisprosessi noudattavat lainalaisuuksia ja vaiheita, jotka ovat suhteellisen pysyviä. Sen sijaan ympäröivä sosiaalinen todellisuus ja yhteiskunta, johon asiakkaita kuntoutetaan, on muuttunut ja muuttuu rajusti. Tämän vuoksi päihdetyöllä on merkittävä rooli asiakkaiden kuntoutuksessa. Päihdetyön tulisi pystyä vastaamaan paremmin tämän päivän päihdeongelmiin ja haasteisiin (mm. päihteiden sekakäyttö, lisääntyvät lääkeongelmat, opiaattikorvaushoidon haasteet, laitoshoidon väheneminen) ja mukauttaa työmenetelmät vastaamaan asiakkaiden kuntoutustarpeita. On ollut nähtävissä, etteivät päihdepalvelut tavoita asiakkaita, mikä pahimmillaan johtaa päihdetyön vähittäiseen häviämiseen ja päihdekuntoutuspalvelujen loppumiseen.

2. Asuminen ja perhetilanne

Suurin osa Päihdehuollon jälkikuntoutuksen asiakkaista on perheettömiä yksin eläviä. Noin puolet asiakkaista oli asunnottomia ja lähes kaikilla oli taustalla asunnottomuutta, joka kytkeytyi päihteiden käyttöön ja moninaiseen epävakaaseen elämän tilanteeseen. He eivät olleet pelkästään asunnottomia vaan myös kodittomia, mikä on paljon laajempi ja kokonaisvaltaisempi käsite. Itsenäinen asuminen ja eläminen sellaisena kuin sen miellämme, ovat monille asiakkaille vierasta. Asunnottomien palvelut on Helsingin erityinen palvelu, jota kautta asiakkaat saavat pienasuntoja, joissa asiakkaiden

odotetaan asuvan itsenäisesti onnistuneiden päihdehoitojaksojen jälkeen. Moni asiakkaista on tällöin perustamassa ensimmäistä kertaa elämässään omaa kotiaan. Vaikka siitä on haaveiltu pitkään, yksin asuminen on monille ahdistavaa ja yksinäisyyden ja eristäytyneisyyden tunnetta lisäävää, minkä vuoksi kauan haaveilusta omasta asunnosta ei kyetä tekemään kotia. Tässä vaiheessa palataan helposti vanhoihin käyttäytymismalleihin (mm. jatketaan majailua tuttavien luona) ja retkahtamisia päihteisiin tapahtuu usein juuri tällaisissa muutoskohdissa. Retkahtamiset eivät sinällään johda asunnon menettämiseen, jos niistä ei aiheudu häiriötä tai maksamattomia vuokria, mutta ainakin osa niistä olisi ennakoitavissa ja estettävissä, jos asiakkaat voisivat asua tuetuimmista yhteisöissä ennen täysin itsenäisen asumisen vaihetta.

Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikössä kokeiltiin Asumisen tuen toimiston, Suojapirtti ry:n ja Kalliolan päihdepalvelujen kanssa yhteistyömuotoa, jossa yksi Asumisen tuen toimiston kolmen hengen soluasunto varattiin päihdekuntoutujien ”puolimatkan asunnoksi”. Asuntoon asutettiin asiakkaita päihdekuntoutuksen jälkeen ja myös erilaisissa elämäntilanteeseen liittyvissä muutostilanteissa. Asiakkaat asuivat soluasunnossa niin kauan kuin oli tarpeen tarpeellista ja saivat tarvitsemansa tuen ja valmennuksen itsenäiseen asumiseen. Tämä tuki oli mm. keskustelua, vertaisten tapaamista, apua ammatillisen kuntoutuksen asioissa, hakemuksissa, toimeentulossa, velka-asioissa jne. Asumisjaksot olivat noin puolen vuoden mittaisia, jonka jälkeen asiakkaat siirtyivät itsenäiseen asumiseen. Kokeilu koettiin tarpeelliseksi ja siitä saatiin asiakkailta hyvää palautetta, mutta päätettiin tässä muodossa lopettaa. Soluasunnon asuttuna pitäminen olisi vaatinut nykyistä joustavampia käytäntöjä ja byrokraattisten esteiden nopeampaa ratkaisemista.

Pysyvämpien yhteisöllisten asumismuotojen kehittäminen Helsingissä on tärkeää. Monille yksin eläminen voi olla vaikeaa ja ahdistavaa. Lisäksi asiakkaiden tulotaso on Helsingin korkeisiin vuokriin nähden alhainen. Suuri osa heidän pienistä tuloistaan menee ylisuuriin asumiskuluihin, mikä pitää yllä myös riippuvuutta toimeentulotuesta. Suurimmalla osalla asiakkaista (43 %) oli pääasiallisena toimeentulon lähteenä viimesijainen toimeentulotuki. Toimeentulotuella korvataan vain kunnassa kohtuullisiksi määritellyt kustannukset, mikä on Helsingissä 675 e /kk. Ellei tämä maksimimäärä riitä vuokraan, toimeentulotuen varassa elävän on tingittävä muista menoistaan. Asumiskulut pitäisi hyväksyä toimeentulotukilaskelmassa todellisen suuruusena tai asiakkaalle pitäisi pystyä osoittamaan pysyvä asunto, jossa on tämä kunnan määrittämä kohtuullinen vuokrataso.¹

Päihdekuntoutuksessa tämä tarkoittaisi erilaisia päihdeettömiä asumisyhteisöjä, joissa voisi asua tarvittaessa pysyvästi ja joihin rakentuisi toipumiskokemuksen ja vertaistuen kautta vahva toipumiskulttuuri. Tämä mahdollistaisi paremmin myös kuntoutujien lasten vierailut ja olemisen asumisyhteisössä asuvien vanhempiensa kanssa. Tämä vaatii myös päihdetyöntekijöiltä uudenlaista orientaatiota, jolloin he eivät voi enää olla pelkästään perinteisessä asiantuntija- ja auttajaroolissa vaan myös edesauttamassa

¹ Ks. myös Helsingin Sanomat Vieraskynä 11.11.2016: Köyhille on turvattava kohtuuhintaiset asunnot, Hiilamo & Alanko-Kahiluoto, s A5

yhteisöjen syntymistä tasavertaisessa kumppanuudessa yhdessä vertaistuen toimijoiden kanssa.

Yksinäisyys, eristäytyminen ja ulkopuolelle jääminen ovat suuria riskejä päihdeongelmien sekä somaattisten ja psyykkisten sairauksien kehittymiselle. Kuntoutuksessa ja asumispalveluissa tarvitaan lisää erilaisia yhteisöllisyyttä lisääviä ratkaisuja. Oleellinen kysymys on, miten asiakkaat saadaan ja otetaan mukaan suunnittelemaan ja kehittämään palveluja.

Päihdehuollon jälkikuntoutuksen seurannassa olevilla asiakkailla oli huollettavia lapsia 40 %:lla (184) ja kolmanneksella (67) heistä lapsi/lapset elivät heidän kanssaan. Yksikön asiakkaana on mm. nuoria äitejä, jotka ovat saaneet lapsen/lapsia toipumisensa aikana. Toisena ääripäänä on useita vanhempia, joiden lapset ovat olleet sijoitettuna ja vanhemman toipumisen myötä huostaanottoja aletaan purkaa ja lapset palaavat biologisten vanhempiensa luo usein vuosia kestäneen sijaisperheessä elämisen jälkeen. Lastensuojelun asiakkaana olivat lapsi/lapset noin 60 %:lla niistä asiakkaista, joilla oli lapsia. Sijaisperheessä tai lastensuojelulaitoksessa eläviä lapsia oli noin 20 %:lla asiakkaista.

Ylisukupolvisia erilaisia kasautuvia sosiaalisia ongelmia on arviolta noin 70 - 80 %:lla Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikön asiakkaista. Lapsiperheasiakkaiden tilanteisiin on tästä syystä pyritty kiinnittämään erityistä huomiota. Jälkikuntoutuksen asiakasperheet tarvitsisivat nykyistä huomattavasti enemmän konkreettista ja tiivistä apua arkeensa ja lasten kasvattamiseen. Perheille tulisi olla tarjolla huomattavasti enemmän erilaisia perhekouluja, vanhemmuusryhmiä ja Voimaperhe-tyyppistä tukea, jotka on kytketty peruspalveluihin ja joihin voi helposti hakeutua ilman leimautumisen pelkoa.

3. Velkaantuminen

Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikön asiakkaat ovat velkaantuneita. Asiakkaista 86 %:lla on erilaisia velkoja, jotka haittaavat heidän tulevaisuutensa suunnittelua. Osalla heistä velat ovat jo selvittelyssä ja pieni osa maksukykyisistä asiakkaista maksaa erissä velkojaan. Velkaantumisen taustalla on yleensä päihde- ja rikoskierteen aiheuttamia korvauksia, maksamattomia laskuja ja vuokravelkoja. Maksamattomista vuokrista aiheutuneita velkoja on 20 %:lla asiakkaista.

Päihdehuollon jälkikuntoutusyksikkö tekee asiakkaidensa velka-asioissa yhteistyötä Helsingin talous- ja velkaneuvonnan kanssa. Talous- ja velkaneuvonnan asiantuntemuksella asiakkaiden talous- ja velkatilanne selvitetään riippumatta siitä, onko asiakkaalla maksuvaraa velkojen hoitoon juuri sillä hetkellä. Oleellista on, että asiakkaat sillä hetkellä saavat käsityksen kokonaisvelkatilanteestaan ja pitkästä aikaperspektiivistä sen hoitamiseen sekä alkavat ottaa vastuuta päivittäisten raha-asioden (raha ruokaan, vuokraan, lääkkeisiin, välttämättömiin laskuihin) sujumisesta ja siitä, ettei velkaannuta lisää. Ajan kanssa asiakkaiden velkatilanteissa tapahtuu positiivisia muutoksia. Taloudellinen itsenäisyys (ansiotulot, velattomuus, veronmaksu)

ovat monelle tärkeitä pitkän tähtäimen kuntoutustavoitteita ja muutosmittareita. Asiakkaat opiskelevat ja työllistyttyään alkavat maksaa suunnitelmallisesti velkojaan ja pääsevät niistä vähitellen eroon, mutta se ei tapahdu hetkessä. Tämä prosessi on osa onnistunutta pitkäjänteistä päihdekuntoutusta.

Yksikössä on noussut huoli lapsiperheistä, joille on kertynyt vuokravelkaa ja joita joudutaan asuttamaan yksityisiin kriisimajoituksiin. Se on sekä lasten tilanteen kannalta epäsuotuisaa että kallista. Lasten päiväkot-, koulu- ja kaverisuhteet katkeilevat ja muuttuvat toistuvasti perheen joutuessa muuttamaan. Kalliit kriisiasuttamisratkaisut voitaisiin välttää siten, että kunnallisen talous- ja velkaneuvonnan apu kytkettäisiin vuokravelkaisten perheiden velkatilanteen selvittämiseen huomattavasti aiemmin, uusi kaupungin vuokra-asunto osoitettaisiin perheille heti sekä vuokranmaksu varmistettaisiin sosiaalitoimen välitystilin kautta ja/tai vuokranmaksua seurattaisiin kuukausittain. Tämä kaikki vaatisi viranomaisilta aktiivista yhteistyötä. Tärkeintä olisi huolehtia tämän hetken asumisen ja elämisen kuluista suoriutumisen suhteen. Talous- ja velkaneuvonnan asiantuntemuksella voidaan selvittää myös perheiden kokonaisvelkatilanne, maksukyky sekä tehdä realistinen pitkän tähtäimen maksusuunnitelma vanhoista vuokravelkoista.

4. Toimenpide-ehdotusten koonti

- Päihdetyön työtapojen ja orientaation muutos: enemmän valmentavaa, treenaavaa ja asiakkaiden arkipäivän ongelmiin aktiivisesti tarttuvaa päihdetyötä.
- Neuropsykiatrinen tutkimus ja tuki matalammalla kynnyksellä.
- Pysyvämpien yhteisöllisten asumismuotojen synnyttäminen ja kehittäminen.
- Asumiskulujen huomioiminen täysimääräisenä toimeentulotukilaskelmassa, ellei voida tarjota halvempaa vuokra-asuntoa.
- Lapsiperheille konkreettista apua lasten kasvatukseen, esim. perhekoulut, vanhemmuusryhmät, Voimaperhe-toiminta.
- Vuokravelkojen hoitaminen yhteistyössä sosiaalitoimen sekä talous- ja velkaneuvonnan kanssa, talous- ja velkaneuvonnan apu nopeammin vuokravelkaisten asiakkaiden tilanteisiin